

UNIVERSUL LITERAR

TRAGICUL ACCIDENT DE AUTOMOBIL DE LÂNGA TÂRGOVIȘTE. — (Vezi explicația).

FURNICA

(După Lamartine)

«Le baiser est la sève d'amour»
Lamartine

Era mai bine de o oră de când mă plimbam alături de „ea” fără ca cel puțin să capăt un sărut... Nerăbdarea și dorul... abia le mai puteam etăpani.

Soarele pornise spre amurg, și pe când razele lui aprindea cerul într-o lavă de săgeți sănătoare, plecând c'un vag regret că părăsea aceea zi luminoasă de August, spre a da pas eternei călătore bălă, pe când toate ungherele crângului, toate tufișurile de liliac fură luminate ca aprinse de un foc ceresc, din spre răsărit, nori uriași ca niște pasări de pradă, se ridicau pe coama muntelui către care soarele se îndreptase, pierit înghițit ca de un baltaur cu solzi de diamant negru. Toate vietățile parcă, îngrozite de aceea dilanie de nori, într-o goană nebună, începură a roi, a-și aduna merinde, pornind apoi către tainicile lor palate clădite cu atâta măestrie.

În bătaia vântului, ce, ca un sol al norilor, vestea pământului deslănțuirea furtunei, frumoșii și fainicii plopi ce mărgineau crângul, își îndoaiau crengile ale căror frunze de smarald-argintat, văseau mișcările fluturii ce-și băteau în delir aripioarele străvezii. Un cânt cu tonuri neînțelese pornea din crâng. Cui cuvânt se apropia furtuna sau ploaia, fără ca eu să-mi fi potit sărutul „iubită” măcar odată!... Toate atavurile mele delicioase, toate dinostia-cuvintelor pline de iubire și atenția cu care o înconjuram, și care îi grăia de dorul meu de a o săruta, erau combătute cu aceeași delicatețea, cu deosebită finețea de bun combatant; joc plăcut de altfel, ce îmi aprinde și atâta simțirea în sân, fel, că-mi venea s'o răzbuț, s'o înăbuș cu sărutările pline de patimă de care m'a lipsit atâta vreme...

Simțeam cum dorul, dragul și patima, dintr-o clipă intră în mine, vor face explozie, și printr-o nesocotită prăpădă și neprevăzută, o să-mi adăp pornirea pe gura ei micuță — cu setea animalului ce soarbe cu delir isvorul de cristal în care își refrânge chipul, și de care se teme că nu-i va ajunge să-l potolească. Treceau clipe după clipe — adevărate vesnicii, — fără ca s'o pot îmbia, fără ca să-mi întindă gurița după cum doream... Și eram nebun de dorul d'a simți cum buzele ei rumene le ating pe ale mele, și'n delir șoptește vorbe dragăstoase; eram nebun să simt cum mă afund în gemenca stidică a ochilor ei negri, ce părau aprinși de focul anforelor divine, ce se aprindeau zeităților. Când vântul — hotărât vecinic de miedător al fecioarelor — mai ales — prindea a-i răzleți aurul părului cu răstângeri de safir bromat, când frumusețea ei străvezie între genele lungi și mălăsoase surăsură zglobită — ca un joc spumant de valuri — ce alergau fugare pe buzele ei carnoase, săpâni în același timp două gropițe în mijlocul obrazilor catifelati pe care erimii și rozetele într'un amalgam armonios își cernuse petalele, înși dădea dorul nebun de a o strânge la piept, de a mi odihni capul înăuntrul ei, de a măcar de blăzșoara ei sărutare, prin care se zăreau sărutări și sărutări ce păreau și ei că doreau dărnica dărea încă, și rădă în același timp de neîndemânareca mi bombardare.

Nu sărutamemi o fată până atunci, și de aceea poate mi se părea așa de delicioasă acea concepere... și de aceea poate aveam impresia că aș profana ființa ei plină de suavități, cu atingerea gurei mele... Mă tersem, mă știam, însă o adoram cu frenezie. Și toate parcă îmi vorbeau de curățenia ei negrăită: florile ce ne înconjurau cu privirea

lor nevinovată, mă intimidau măi mult; găseam o mare asemănare între „ea” și ele, îmi păreau că fi surorile ei trimise de Tatăl, spre a o ocroti prin chiar privirea lor nevinovată, de ori-ce atingere vulgară.

În fine, nu mai știam cum să-i vorbesc, măi dulce s'o imbii d'a mă lăsa s'o sărut măcar odată, căci cântasem pe toate tonurile, încercasem toate gamele fără ca să reușesc...

Cum stam și torceam „des rêves gracieux”, combinând în același timp un nou capitol de cuvinte duioase cu care s'o imbii, de odată o auzii țipând. Cătal la ea speriat, nu știam proveniența acelui țipăt neașteptat. Ce era?!... O generoasă furnică, pe care o voi bine-cuvânta totdeauna, atrasă pe semne de parfumul și finețea cărnei ei albe și catifelate, se strecurase în sân, sorbind cu gurița ei mică, nectarul imaculatului crin... pricinuindu-i o durere mare... Și ea, speriată, își pase, căci mușcătura acestor mici insecte produce o durere foarte ascuțită și nesuferită.

O, slavă ție micuță furnică, slavă ție; că numai prin tine am putut atinge marmora de Carrara a sânilor, gura parfumată și mâinile — petale de mir!...

Ca un dibaci salvator — fără să-mi mai cer voce — mi-am introdus mână prin deschizătura bluzei, am prins generoasa, răutăcioasă — pe care o pusei cât ai clipi din ochi, în colțisorul batistei și apoi după aceea o imbii ca pe un copilăș, să mă lase să sărut punctul mușcat, că imediat îi va trece durerea. Pretextul a fost bun; acum, fie că durerea a convins-o sau căvintăle mele au fost convingătoare, dar iată că numai datorită acestui mic eveniment produs de nevinovata furnică, am putut să sorb din nectarul sânilor negriți de curate ce le-am dat și primit vre-odată. De la un sân nu mi-a fost greu să ajung la celălalt, apoi la mâini și în cele din urmă la... guriță. Cu capul lipit de sânul ei călăuț ce exala miros de tuberoze, cu gura întredeschisă de un zâmbet nespuse de dulce, primeam sărutările „ei” sublime, ce strecurau în mine cel mai subtil balsam și mă înflora, până în cele mai tănuite fibre. În cuget, aduceam din prinsoal de fericire, înălțătoare rugă mândrelor creații ale naturii, ce cuprindă atâtea negrăite farmece, nevăzute de aceia ce nu le-au gustat!

Nu mai simțeam deslănțuirea furtunei ce era în perspectivă; să văzci eram fericit și fericit că țineam în brațe pe una din cele mai frumoase fecioare, din ale căror sărutări nespuse de delicioase, îmi adăpam setea îndrăgirii subite.

Pe generoasa furnică am înbălsămat-o. Oii draguță, cu cât drag catala ea și acum!... Ce mare, ce măndru mă simt la amintirea acestor momente purificate în care am primit prima sărutare de pe buzele unei fecioare; sărutare ce mi-a dat primii fiori ai unei iubiri eterne... O, generoasă furnică! Ce drag îmi ești! Și dacă s'ar putea, dacă ar mai exista în tine urmele aceleia din parfumul cărnei „ei” te-aș strânge la sân în memoria „ei”, și'n speranță că tu mi-ai da ceva din „ea” — după atâta amar de vreme ce a trecut de atunci — te-aș săruta!...

Maria Vasilescu
Gara Câmpina.

DIN HAZUL ALTORA

Profesorul. — Carii sunt proprietățile căldurii?
Elevul. — Căldura dilată corpurile, le lungeste și le mărește, pe când frigul le strânge, le scurtează și le micșorează.
Profesorul. — Un exemplu?
Elevul. — În timpul verii, când este cald, zăua se lungeste; iarna, când e frig, zăua se scurtează.

JULES MARY

CUIRASIERUL DE LEMN

I

Pe bulevard, în colțul străzii Taibout.

Cade o ploaie mărunță, foarte mărunță, aproape nevăzută, ca și cum ar ieși dintr'un pulverizator uriaș, pe care l'ar fi apăsă, acolo sus, o mână de gigant.

Cerul este de-a'ntregul cenușiu și scund. Arborii și-au perdut frunzele. Un noroiu negru învește caldarămurile și trotoarele.

Trecătorii lunecă, caii se poticesc, roțile se întorc pe loc.

E un frig înțepător de Decembrie, ascuțit, înarmat cu ace și totuși, cu tot crivățul, bulevardul e plin de lume.

Este o gloată de oameni foarte ocupați, cari se grăbesc, o altă mulțime de oameni, cari se plimbă cu o încetămintă de înmormântare, unii încrucșându-se cu alții.

În colțul străzii Taibout și al bulevardului s'a oprit un strengar. E de vre-o zece ani, părul castaniu, rîu pieptenat îi cade în suvițe aspre, în spice țepene pe frunte, până peste spăncene. Nu e așa curat. Pantaloni, vesta, paltonul au fost croiți ca din topor într'o haină de catifea, de multă vreme scoasă din întrebuintare, odinioară castanie, acum cenușie ca praful. Toate astea îi vin prea largi și prea lungi, dar micuțul are să se facă mare. El nu e nici tocmai bine spălat pe față. O trăsura trecând, i-a sfichiuit fața cu picățele sure. Micul a trecut măneca deasupra, simplu, fără grija că întinde noroiul.

Are ochi albaștrii, mici, vioi și delci.

Îl cheamă Charles Frou. Tată-său e negustor ambulat. Și dănsul are aceeași meserie.

De câteva zile tatăl lucrează un nou fel de jucărie, un cuirasier de lemn, cu ținuți eroici, care agită o sabie, în timp ce calul galopează strânic de repede; calul aleargă pe roți, sabia se ridică, se lasă jos, și urește piepturi nevăzute, taie căgete închipuite, pe când cuirasierul, cu mustața sbârliță, rotește niște ochi sălbateci.

Bătrânul Frou vinde mult, plimbându-se dealungul marilor bulevards, de la Ambigu la Madeleine. El a așezat pe fiu-său în colțul străzii Taibout, cu o tablă atârnată de gât cu o creșă, și deasupra tablăi escadronul de cuirasieri strălăcitori și sălbatici.

Îi dă câte douăzeci de bucăți în fiecare dimineață, iar jucăria costă jum franc.

În fiecare seară, după ce urcă până la al șaselea etaj al unei case din strada Salsănilor, Charles arde atâtea piese de doizeci de gologani câte bucăți a vândut.

Sau ploaia mărunță și rece Charles tremură.

Obrazi, urechi, nasul îi sunt roșii, mâinile mici, crăpate, îi sunt îmblănite până în coate în buzunarele pantalonilor.

Cu un glas ascuțit, dragălaș, și trist, el dă de veste:

— Cuirasierii frumoșii cuirasierii cu douăzeci de gologani!.

Mulțimea trece fără pă sare. Și Charles repetă strigătul ademenitor, cu regularitate, după cum auzise de la tată-său.

Însă tatăl, un poleitor de metale, neavând de lucru, fiind văduv și luând meșteșugul asta spre a nu trândăvi, infrumusețează cu veselie cuirasierul de lemn prin vorbe înțepătoare, prin glume pariziene de prost gust și de băiat bun, care atrag atenția și aduc vânzarea.

Pe când micuțul e trist.

— Cuirasierii frumoșii cuirasierii cu douăzeci de gologani!.

În glasul sunt lacrimi. Și asta nu doară că e frig.

E deprins cu vremuri aspre. Nu că ar fi bolnav sau i-ar fi foame; e

sdравn și tată-său se poartă bine față de dănsul. Atunci, pentru ce plânge? Pentru ce privește cu un ochi înfiorat, aproape cu îngrozire, pe acei ce se apropie de marfa lui, pe copiii bogatilor, pe cari îi ispiteste cuirasierul de lemn? Și după ce jucăria dispare, de ce buzele i se umflă de suspine adânci, iar el urmărește, cu aceeași privire geloasă și nemângătată, pe copilul, care, în gloata trecătorilor, duce cu sine pe frumosul cuirasier?

Astăzi vânzarea a mers bine. Nu i-a mai rămas de cât o jucărie, una singură, și nouăsprezece piese de câte douăzeci de gologani sună în fundul pungii.

Lângă dănsul, aproape atingându-l, trece un copil întovărășit de mamă-sa. E mic de tot, pipernicit, cu fața istovită, galbenă, ofilită. Îi vine greu să se țarască și o cocoasă îi diformează umărul drept. E de o vârstă cu Charles Frou. În sfârșit, fără să-și fi vorbit vre-odată, el se cunoșc. S'au întâlnit adeseori. Cocosatul se numește Gaston Lembelly — ciudat nume, pentru un trup atât de sârman, gândise Charles — iar mamă-sa, o văduvă foarte bogată, locuiește primul etaj al casei din strada Salsănilor, care îi aparțin.

Trecând prin fața lui Charles, Gaston se oprit.

Recunoscuse pe negustor și surase spanându-i „bună ziua” cu o înclinare din cap. Zăreau jucăria stângura rămasă pe tarabă.

— O! ce frumos cuirasier, mamă, ce frumos cuirasier!

Ochii lui cercuți în negru, ochii de bolnav, osândiți a se închide în curând, se măresc și amana-i lungă, slabă, albă ca ceara, înaintează cu lăcomie, apucă cuirasierul, învârtete resortul.

Îndată, calul își ia vânt și ia-l pe soldatul ce-și agită sabia, care cosește capetele și străpunge piepturile.

— Mamă, cumpără-mi!, te rog... cumpără-mi!...

— Cât costă cuirasierul, copilul meu? zise mama, negustorul.

— Douăzeci de gologani, doamnă.

— Ține!...

Și Gaston Lembelly ia cu sine jucăria.

Pe mesicioară nu mai vede... Și Charles lasă capul jos... buzele îi se zgăresc... se întind... gâturile... ar vera să nu plângă... Dar e mai tare ca dănsul... Uite! cum plânge cu hohote... zgometos... atingând cu fruntea taraba deșartă și cu mâinile mereu în fundul buzunarelor...

— Ah!... ah!... ah!... făcu sărăcutul tresălțându-i pieptul.

Gaston Lembelly i-a auzit. S'a întors. A adus-o și pe mamă-sa către micul negustor.

— De ce plângi? — tutuindu-i îndată pentru că totii copiii sunt frați... Ți-a făcut cineva vre-un rău?

El plânge cu hohot, nu răspunde nimic, n'ar putea să răspundă.

Infirmită stărua...

— Să vedem, spune-mi de ce plângi?

Charles își șterge ochii trecând măneca deasupra-le, dar lacrimile înălțesc, pe mănecă, petele de noroi și o creșătură cenușie se desenează acum pe chipul turburat al strengarului, de la ochi la ureche.

Printre hohote, prin fraze întretăiate, el se lămurește:

— Nu plâng... nimeni nu mi-a făcut nimic... Nu... eu nu plâng... numai cuirasierii mei... cuirasierii mei...

— Bine! cuirasierii n'au fost plătiți?

— Da..., îi iubesc atât de mult... sunt atât de frumoși... Când îi am aici, în fața mea... îi priveșc... asta îmi face plăcere, dar nu îndrăznesc să-i ating... tata nu mă lasă... Și pe urmă, după ce au plecat cu toții... încep să plâng... fiindcă doresc atât de mult să am și eu unul... pentru mine... pentru mine unul...

— N'ai cerut lui tăta-tău?
— Da. Tata nu vrea. Costă prea scump.

Infirmul se uită la negustor cu ochii dulci și mirati.

— Asta și-ar place? zise el...

— Da... ah! ah! răspunde Charles. Și prinse a hohoti mai puternic.

Atunci Gaston îi învinse jucăria:

— Tine, și-o dau ție... ia-o și păstrează cel douăzeci de gologani ai mei...

Charles Frou nu crede ce aude— nu îndrăznește să creadă. Cu înfănișile pe jumătate întinse, cu degetele depărtate, cu ochii holbați, cu gura despicată de un zâmbet. În a cărui fericire este încă un pic de șovăială, el așteaptă.

Infirmul așează cuirasierul pe mesucioară.

— Nu-i așa, mamă, că vrei și tu? zise el.

— De sigur, copilul meu, spune mama înduioșată.

Și doamna Lembelly dispăru în mulțime cu cocșutul.

Charles Frou se duce spre casă, în strada Sălcătorilor. Socoteala îi este în regulă. De dimineață avea douăzeci de cuirasieri. Seara, aduce douăzeci de franci.

Și-a ascuns jucăria în buzunar. Seara se joacă cu dansa. Și dimineața înainte de a pleca, o ia cu sine pe bulevard, de teamă să nu i-o găsească tată-său și să i-o vândă.

Tot așa în fiecare zi, în timpul asprei luni de Decembrie.

Acum, însă, micul negustor e vesel. Și glasul-i, dacă e totdeauna slab, nu mai e trist când strigă:

— Cuirasierii, frumoșii cuirasierii cu douăzeci de gologani!

II

Au trecut două luni. Negustorașul nu a mai văzut pe infirm, dar frumosul cuirasier îi face într-una desfășare.

Deodată, într-o seară, tatăl zise:

— Gaston Lembelly, fiul proprietarului, e tare bolnav...

Charles Frou simte că i se rupe inima. Lacrimi mari îi umplu ochii.

Peste două zile tatăl îi spuse:

— Gaston Lembelly, fiul proprietarului, a murit.

Charles închise oadaia în care dormea. Se culcă, învoarse cearceaful și plapoma pe cap și plânse. Plângea fără să știe pentru ce. Adormi în lacrimi și plânse și în vis.

III

Peste două zile, pe poarta casei erau niște tapete cernite cu două litere de argint: „G. L.”.

Și, dedesubtul coroanelor și al florilor, între lumânări de ceară aprinse, o raclă mică, foarte mică, nu mai mare ca pentru un copil de cinci ani.

Dinapoi acestui sfert, sunt mulți prieteni.

Și hăt departe, în urma cortegiului, îmbrăcat în hainele sale de catifea, mult mai rău pieptănat ca de obicei și mereu cu mâinile în buzunar, urma Charles Frou.

Cerul era ca cenușa, mohorit.

Din când în când, cădea zăpadă topită. Un vânt straniu, de cele ce se stărnesc în vreme de vijelii, alunga această ploaie de gheață în ochi. Într-adevăr nu era plăcut să trăiești pe o astfel de vreme. Micuțul făcuse bine că plecase. Se dusese într-o țară, unde se adună laolaltă toți copiii cari au fost buni, toți copiii bogățiilor, cari s'au îndurat de cei sermanți.

Charles Frou nu îndrăzni să intre în biserică.

Se învărti pe străzi, așteptând, însă ajunsese cortegiul funebru când acesta se îndrepta în spre tintirimul din Montmartre.

Stătu departe de lume când micul fu îngropat. Îi era rușine să se găsească acolo neînștiințând pe nimeni, ca pentru o faptă rea. Se depărta de păzitori, de teamă să nu fie gonit.

Văzu trecând îndărăt prin fața lui bărbatul și femeile în doliu, și copiii, prietenii infirmului.

Mulți dintre înșii aveau ochii înroșiți de plâns.

Când nu mai fu nimeni în jurul mormântului, după ce micuțul fu părăsit acolo, sub răceala humei jilave, el se apropie cu sătula, privind în dosul de nu era supravegheat.

Dar nu, era singur...

Atunci, cu prevedere, cu duioșie, scoase cuirasierul de lemn din buzunarul adânc al pantalonului de catifea.

Se uită la el o clipă... puse roșortul în funcțiune... Pentru cea din urmă dată calul alergă în galop, săbit relează, găuri, făcu scamă pe dușmanii îngroziiți...

Și Charles îi îmbrățișă...

Apoi, încetșor, așează jucăria printre coroane și printre flori.

Trad. de Eduard W. Bernfeld

SONETELE IUBIRII

I

*In al tău suflet de melancolie
Ascunde-mi dorul, mândru mea slăpând,
Ca ochii mei de-apururi să rămână
Străini de-a lumii tristă comedie !..*

*Că 'n al tău suflet e o recâncie
De visuri ce cu risete se 'ngână —
Slăpâna lor e cea mai albă zână
Ce mi-a fost dat să-mă fie dragă mie.*

*Și 'n părul tău cu 'nfloriri de seară
Învăluie-mă pentru totdeauna,
Să nu mai știu a crâmbilor fanfără !*

*De rostul meu să știe numai luna,
Ce-asupra noastră pacea ei coboară
Și ne îndeamnă la iubiri — nebuna !..*

II

*Ce cântec dulce-mă cânti tu de iubire
Când mă sâruiți cu-atâta 'ndăptare !..
Ce zeu ți-a dat sublima mângâiere
S'aliniți cu ea o tristă amăgire ?*

*Dar știu tu că a gurii tale miere
Ucide cu atâta fericire,
Că ea mă fură tainic și'n neștiire
Când buzele se caută 'n tăcere ?*

*Și dacă stele ne privesc șirete
Din slava lor și tremură ca tine,
E ca măi mult iubirea să ne 'mbete.*

*Îar dac'at lunii Corn de aur trece
De-asupra-ne cu vrăjile-î sentine,
E ca iubirea 'n noi să și-o tinuece.*

Leontina Hiescu

REGELE DIN GRAUDENZ

Între renumiții generali germani cari s'au ilustrat contra armatei împăratului Napoleon I Bonaparte, un loc de frunte îl ocupă mareșalul Guillaume René, baron de l'Homme de Courbière, care și-a câștigat renume prin eroica apărare a fortăreței Graudenz, în anul 1807. Gloria sa o prea mărește chiar și pietrite, căci vechia fortăreață Graudenz, printr'un ordin de cabinet al împăratului Wilhelm II cu data de 4 Decembrie, 1893, a primit numele de «Fortăreața Courbière».

Mareșalul Courbière s'a născut la 25 Februarie, 1733, și a murit la 23 Iulie, 1814. El își trăgea origina dintr'o veche familie franceză. Bunicul eroului nostru fu silit de tirania regelui Ludovic XIV să părăsească Franța. Tatăl său fusese major în armata olandeză și fiul se dedică de asemenea carierei militare. La 1747 a luat parte la apărarea fortăreței Bergen. Avansat sublocotenent, i se oferea o frumoasă perspectivă de avansare, dar el fu fascinat de gloria regelui Prusiei Frideric cel mare și astfel intră cu gradul de căpitan în armata prusiană. În această calitate luă parte la asediul fortăreței Schweidnitz, unde dovedi mare curaj. La 1759 regele Frideric îl însărcină cu formarea unui batalion volant și-l numi major. Cu aceste trupe el se luptă când în Saxonia, când în Silesia și Pomerania.

La 1760 luă cu asalt șanturile dușmanilor ale Dresdei, fapt pentru care fu decorat. Apoi luă parte la bătăliile din Liegnitz și Torgau. După pacea de la Hubertshurg el fu transferat la Em-den. La 1780 — fost avansat la rangul

de general de brigadă și la 1787 de divizie. În această din urmă calitate comandă garda și aripa stângă contra republicii franceze. Mai târziu fu avansat la rangul de general de corp de armată și numit guvernator al fortăreței Graudenz.

Când regele Frideric Wilhelm III vizită pentru ultima oară fortăreața Graudenz, la 15 Noembrie, 1806, strângând mâna guvernatorului, îi zise:

— Băimă sănătos, dragul meu Courbière, am încredere că nu vei preda fortăreața.

— Majestate, răspuse guvernatorul, o voi apăra până la ultima picătură de sânge.

Și el se ținu de vorba. Garnizoana fortăreței era de 132 ofițeri și 5721 soldați. În decursul asediului au desertat numai 827 soldați, dintre cari cea mai mare parte polonezi. Aceștia fură ajutați de insurgenți polonezi, cari așteptau de la împăratul Napoleon I restaurarea marelui imperiu polon. Guvernatorul făcu tot posibilul ca să împiedice desertarea, așezând lângă fie-care sentinelă polonă câte una germană și punând un premiu de 20 taleri pentru fie-care desertor prins. Courbière dispunea însă de o excelentă artilerie.

Din fericire nici trupele franceze cari asediau fortăreața nu erau de bună calitate. Abia la 1807 încopu dușmanul să bombardeze fortăreața cu tunuri de calibru mare. Mai târziu fi-rește că bombardarea deveni mai eficece și asediul mai sistematic.

De șase ori comandantul fortăreței fu somat de diferiți generali ai lui Napoleon, cari dirigeau asediul, să predea fortăreața. Dar mareșalul prusian ori nu răspunde la aceste somațiuni, sau dădu răspunsuri drastice.

Situațiunea fortăreței devenea din ce în ce mai critică, mai cu seamă după ce orașul Graudenz și satele dimprejur căzură în mâinile dușmanului. Afară de aceea asediatorii primiră un ajutor de 30.000 oameni. Comunicațiunea fortăreței cu lumea din afară era foarte grea; chiar și cei mai îndrăzneți soldii nu mai voiau să primească o asemenea misiune, de oare-ce se temeau de o moarte sigură.

După căderea fortăreței Danzig împăratul Napoleon dădu ordin ca fortăreața Graudenz să fie bombardată cu mai multă energie. Generalul Victor primi comanda trupelor de asediu. Când dușmanul atrase atențiunea generalului Courbière, la 20 Iunie, 1807, asupra victoriilor francezilor la Heilsberg și Friedland, la luarea fortăreței Königsberg și la ocuparea ținutului până la râul Memel, oferind și condițiuni favorabile dacă va preda fortăreața, comandantul răspunde că înrângerile trupelor armatei aliate nu stau în nici o legătură cu fortăreața, că aceasta se află în aceeași situațiune ca și mai înainte și că deci n'are nici un motiv să capituleze. El este dator să o apere, pentru regele său, onoarea sa și pentru camarazii săi de arme. Acest limbaj îndrăznet nu cores-pundea de loc realității. După o noțiță din carnetul de asediu din 20 Iunie acel an, se vede că partea cea mai mare a garnizoanei umbra des-cuțtă Comandantului picții rugă pe consilierul militar Sasse să se îngrijească de piei, pentru ca să se poată face încălțăminte. Sasse plecă la Bromberg, Thorn și Gnesen și cumpără pentru 2.000 de taleri piele și o îngropă în pivnița caselor sale, pentru ca să nu o găsească dușmanii. Abia după armistițiunea această pielărie a putut fi pre-dată garnizoanei.

Asediul fortăreței Graudenz dură până la 30 Iunie, 1807, și se termină în urma armistițiului de la Tilsit, după care urmă pacea de la 9 Iulie.

Pentru apărarea eroică a fortăreței Graudenz regele Prusiei numi pe Courbière feldmareșal și guvernator general al Prusiei de vest.

Rămășițele pământești ale feldmareșalului Courbière se odihnesc în grădina comandamentului fortăreței, în bastionul 3, lângă acelea ale soției sale. Un grilaj simplu împrejmuește cele două morminte. În mijlocul platformei de exerciții s'a așezat pe chel-

tuiala regelui, la 1815, up monument original în memoria lui Courbière: Niște vulturii așezați pe tunuri poartă inscripția pe o bandă: «Lui, neînfricatului războinic, are de a mulțumi regele și Statul mențiunea acestei fortărețe». Niște bombe arzânde formează un al doilea rând și mai multe drăpele formează o piramidă, în vârful căreia tronează vulturul prusian deasupra unei coroane de laur.

C. Scurtu

CUGETĂRI

Neorânduiala dejunază cu abundența, prânzește cu sărăcia, cinază cu mizeria și doarme cu moartea.

Franklin.

Nu e nici mare nici mic pentru suflet care a creat tot.

Emerson.

A avea un prieten însemnează a avea un alt eu.

Cicero.

Nefericirea e ceva sfânt.

Seneca.

Viața este uzufructul unei grămizi de molecule.

E. de Goncourt.

A iubi pe un om rău însemnează a fi sfânt.

Iulia Hasdeu.

DE PAZĂ

Prin negura nopții din distanță 'n distanță focurile aprinse de cele două tabere dușmane. Câte un glonte ră-tăcit turbura liniștea nopții și între-rupea pentru puțin timp glasul ac-cuțit al cucuvelor.

Ai noștri, vorbeau împrejurul unui foc, la care fierbea o oală, despre întâmplările din timpul zilei.

— Strașnică luptă mai fu și asta, dom'le sergent, zise un băetan voluntar ce-și lega cu nepăsare o rană.

— Așa-i băeta, dar și eu am eu ce mă mândri, văfi purtat ca niște eroi.

— Păi, doar dumneavoastră ne-ați spus că e... pentru Patrie!

— Pentru Patrie, da, sigur, Patria e cel mai scump lucru, și drapelul copil, pentru drapel să vă dați ultima picătură de sânge! e' trebuie să rămână al nostru!

— Al nostru, de sigur, oare vă fu-doști de noi, domnule sergent?

— Nu! Dar cine e de pază? întrebă sergentul după o pauză.

— Toader Marin...

— Toader Marin... a, da, bun băiat, viteaz, mi-aduc aminte cum l'a răpus pe un turc, și vedeți iataganul asta, el l'a luat de la turc și mi l'a dat zicând, să se prăpădească de răs, că tare-i posnaș, hai-l să-l bată:

— Ia-l domnule sergent, e de la Mahomet!

— Păi spunea-i că-l mulțumim, i-am răspuns eu răzând.

Aci sergentul se oprî și fluera de trei ori; altă trei fluerații îi răspunseră.

— Ce vă spun, tare-i deștept Toader.

— Oh, domnule sergent, zise băiatul care isprăvisse de legat rana, eu îl iubesc foarte mult.

— Și eu.

— Și eu.

Și douăzeci de glasuri urmară pe același ton.

— Ei vedeți copii, numai așa poate câștiga cineva dragostea camarazilor și superiorilor săi, numai prin devotament și vitejie, numai așa veți face ca România să prospere.

— Ura, trăiască!

— Ura!

Și dorobanții ridicară căciulile în aer, jurând că-și vor da ultima pică-truă de sânge pentru Patrie!

La postul său, Marin Toader se plimbă de colo până colo căutând să străbată întunericul cu privirea.

Privirea îi era tîntă sore focurile din depărtare, și orice zgomot, cât de mic ar fi fost, el îl făcea atent.

— Ah, cămăii de turci, zicea el,

Galeria artiștilor români

D. TRAIANESCU

D. Traianescu face parte din tânăra generație de arhitecți, români din prima serie de absolvenți ai școlii superioare de arhitectură din București.

Elev al arhitectului I. Mincu d. Traianescu nu poate fi de cât credincios maestrului său, fie prin publicitate fie prin lucrările sale, puține, dar caracteristice.

Acum în urmă a obținut premiul I la concursul pentru locuințe eftine și după proiectul d-sale se execută cele 60 case de la șosea pe locul Boreescu de către societatea comunală.

În amestecul de case și de vile de tot felul de la șosea, locuințele eftine, prin simplitatea lor, prin puritatea formei și a stilului, și prin cardacele lor pitorești, răsar ca o arătare din vremile trecute când se păstra o bună tradiție în meșteșugul de a se clădi la noi.

mi-au omorât fratele, Doamne, răz-bună-mă!

Vedea apoi toiul luptei, vedea pe fratele lui, pe Ilie, cum, bănuitor, înainta mereu.

Se îngroziseră mult turcii; cre-deau că oastea lui Crist s'a abătut ca o urgie asupra semilunei!

„Înainte flăcăi!” comandă căpi-tanul.

„Înainte” și turcii se dădeau înapoi.

Dar iată, caporal Ilie cade jos stră-puns mișelește de un turc. cama-razii se uită îndărăt cu părere de rău, și apoi prin fum, prin gloanțe, baionete, merg înainte căciularii noștri...

Atât mai ținea minte, Toader Ma-rin, din cele ce văzuse.

Și durerea îi fu destul de mare când a doua zi îi văzu mort.

„Dar e pentru patrie” își zise el și se mai înveseli.

Toader Marin era cunoscut de alt-fel ca un flăcău vesel.

Pe cer nici o stea; în schimb, nori deși, trebuia să plouă.

Își trase mantaua pe umeri, își dădu căciula pe urechi și cu pușca pe umeri continuă să vegheze.

— Ce bine-i să stai de pază pentru patrie, își zicea Toader Marin.

Apoi, prin întuneric, se căsnii să vadă dacă-i încărcată pușca.

— Bănuie, zise el, să nu mă găsea-scă fără grăunte.

— Și tocmai eu să nu dau boabe, se poate? Dar vino turcule odată, și întinde fesul să-ți svârlu boabe!

— Ehe, dar vino tu, adoase răzând Toader, că ți-oib zbură eu mai în-ainte fesul cu cap cu tot.

— Măi, măi că șireții mai se arată și turcii aștia! Inceț, inceț, de-a-bușilaa, iataganul și... bărsii!

— Dar să vină la mine că... pac! și afurisitul se rostogolește la vale blestemând pe Allah!

— Doamne, Doamne, ce de „Alla-h”-uri îmi auzia urechile zilele ace-stea!

— „Allah”, ne „Allah”, dar știu că „Cruce ajută!” al nostru făcu mi-nunți.

Marin Toader își ascuți urechile.

— Cine-i, stăi!

Tufișul se mișcă și un animal mic fugi pe dinaintea sentinelei.

— Ptiha! bată-te norocul să te ba-fă, da ce nu fuseși turc!... turc cu patru labe! Ha, ha, nu-i vorbă fac turcii și pe asta!

Incepuse să burzeze.

Toader Marin luă arma și o băgă sub manta.

— Să nu ruginească și mai știu... Picăturile se făceau tot mai mari. Mai era puțin și venea schimbul.

Se rezemă de copacul ce era lângă el ca să fie la adăpost.

Cu ochii ațintiți în depărtare, începu să viseze deștept!...

Vedea pe Măriuca lui cea frumoasă stând retrasă de la horă.

Și cât o iubea el pe Măriuca!

Ea era, poate, cea mai frumoasă fată din sat.

Părinții ei, oamenii bogați, șireții nevoie mare, văzuseră ei că Toader nu e băiat prost, și că n'ar strica să-l facă copilul lor.

Și cum Măriuca îi ajută, căci îi iubea, își ziseră că numai taica popa să vrea, și iată-i și pe cei doi tineri în rândul oamenilor.

Și tocmai atunci se trâmbiță de „resbâl”.

Îi luară și pe el. Cum plângea ea Măriuca când l'au luat, căci tare-i iubea!

Toader Marin se jură că n'are să se gândească de cât la Măriuca.

„Așa se făcea că de câte ori Toader trăgea maf cu sete striga:

— Prinde-o turcule, e de la Mări-uca!...

Și nu se putea ca turcul să nu of-teze când o prindea.

Și tocmai în momentul acesta simți un fior cald străbătându-i corpul.

Un glonț rătăcit îi nimerise tocmai pe el.

— Oh! Doamne! mi-e dat oare să mor astfel? Turcii... Turcii... săriți, la arme!...

Și Toader, cu toate că era rănit, luă poziție de apărare.

Ploaia răpăia pe pământul uscat, amestecându-se cu sângele lui Toader.

De la un timp Toader Marin începu să-și apese cu mâna pe rană.

— E pentru patrie, zise el, și se rezemă iar de pom ca să nu cadă.

La oarecare depărtare se vedea o lumină plimbându-se în zig-zag.

— Toader Marin!

Era schimbul.

— Toader Marin, mai strigă capo-ralul.

— Prezent, se auzi mai în urmă o voce stinsă, vocea lui Toader.

— Aici... aproape... trăiască...Ro...mă...nia... Mă...ri...u...u...

... Și după căderea în băltoacă a corpului lui Toader Marin, ghici ca-poralul locul unde trebuia să fie sen-tinela.

F. Georgescu-Mugur.

PROVERBE

— Mai bine să fi stăpân mic, de cât slugă mare.

— Nu-ți asmuți câinele cui ai mâncat pâinele.

— Târgul se face cu banii și nunta cu lăutarii.

— Ascuită cucul până îți cântă.

— Vremea vinde paele și nevoia le cumpără.

— Haina de imprumut nu ține de cald.

PESCARI

De țarm desprinsu-s'au pescari,
Și tremură în geana zării...
Par frânți din bulgărul de aur,
În farmecul sfânt a'nserării!..

Se duc... se pierd ca o visare,
Pe luciul frânt din soare-apune...
Se duc... și 'n ropotul de vâslă,
Atâta vrajă sfântă pune!..

Și-atât de dulce se 'nfrîpă,
În urmă-le, pe 'ntinsul apei,
Un cânt... o doină trăgănată,
Ce-acum ce sfântă și aproape-i!..

Și ochii îi fulgesc departe —
Pierduți... înstrăinați de maluri,—
Doar cântecul le mai răsbate
Plutind ușor pe-aripi de valuri.

Și mut rămân, cu ochii țintă,
Și-î tot aștept par'că să vină!...
Din valuri se înalță luna,
Atât de blândă și senină.

Că 'nflorat mi 'ntorc privirea,
Din largul pribegiei noastre
Vă aibă 'n pază lui Prea Sfântul,
Copii ai mărilor albastre!...

Galați. Const. S. Spirescu

LITERATURA SĂRBA

— LAZAR C. LAZAREVICI —

„WERTHER“

— Urmare —

După aceea își aduse aminte de ziua despărțirii, când s'au luat ră-mas bun, care, pentru el nu era așa de greu, pentru că se ducea în lume, într'un oraș mare, unde putea să se scaldă și să fumeze liber; după aceea cum a plâns—și-i gata să plângă și acuma—când și-a adus aminte cum plângea ea și se bocca, cum se ascun-dea în dosul arborilor și cum i-a dat pe drum, o bucătică de pandișpan, dar nu ca s'o mănânce, ci s'o „pă-s-treze” — uite-o și acuma în cutia lui de ierburii la o laltă cu celelalte a-mințiri copilărești: un bob de chihli-bar, un pat de pușcă, primul lui bri-ceag etc Acum — sări câțiva ani din viața lui și din nou o văzu, de astă-dată însă ca fată de șapte-spra-zece ani, când privirile capătă însemnătate, când încep a se strânge mâinile, iar, pentru inimile tinere, sărutările sunt adevărate vi-sicături. Atunci însă chipul ei apărui și dispăru că la reprezentarea unui prestidigitator, pentru că a doua zi fu nevoit să se înapoaze la Belgrad împreună cu tatăl său, de unde ve-nise numai pentru o zi, cu ocazia nunței unui văr al său. Și atunci n'a putut-o vedea de cât numai la nuntă, printre mulțimea aceea, lângă muzica care sbiera și hora care se încolăcea ca un drum pe deal; nu-mai acolo a putut s'o vadă, s'o în-trebe de sănătate și să vorbească nu-mai aceste patru cuvinte:

„Văduceți aminte de mine?” la care ea n'a răspuns nimic, numai a roșit, a lăsat genele pe obrăjori și ochii pe trandafirul înfînt în piept. Iar pe urmă ochii ei își luase cu de-săvârșire rămas bun de la trandaf-ir și în toată învălmășeala aceea îl căuta pe el și numai pe el. După a-ceea el a plecat și pe urmă nu s'a mai întâmplat nimic.

Dar ce-i trebuia mai mult? Îi a-jungea atâta: că-și poate făuri, ca un păianjen, un întreg și dulce vis de păcnjenis; destul ca în ceasurile lui de mulțumire sufletească să se poată hrăni cu speranța și să aibă presimțirea că mai curând sau mai târziu își va putea reînchea vechea lui dragoste de copil, de astădată cu puterea unui bărbat.

Și în clipa aceasta el a fost cu-prins de un tremur din creștetul ca-pului și până în tălpi, gândindu-se că numai adinaori ea s'a coborât din căruță, că toți o priveau cu gura căscată, că ochii ei au și acum în ei

aceea strălucire feciorelnică care, ca o sabie de foc, pătrunde în piept și se tocște de carnea inimii. Prezen-ța ei dacă nu era de natură a-l înfri-cosa, totuși îl neliniștea faptul că ea era acolo, poate chiar în odaia de a-lături, că-i poate vorbi, că are dreptul să o întrebe de sănătate, că în orice caz mâine o va putea întâlni și că va face cunoștință bărbatului ei, căci „omul acela doar nu poate fi altcineva de cât bărbatul ei”. Și gândul acesta l'a speriat și l'a tur-burat așa de tare, în cât la început s'a gândit să-și strângă lucrurile și a doua zi de dimineață să plece; după aceea însă începu să se gândească cum se va purta cu ea când o va întâlni și în sfârșit aprinse lumina, se așeză pe un scaun în fața unei oglinjoare care era pe masă și pri-vindu-se în ea începu să facă încercări de a râde ca un om politicos și calm.

La ospătărie, prin gangurile otelu-lui și prin odăi de mult nimeni nu mai dedea cel mai mic semn de via-ță, numai elaci stîngea, aci aprindea lumina, căznindu-se să-și însușească să-și alunga gândurile. De adormit însă n'a fost chip. Incețel cu incețel fu cuprins de o toropeală și toa-te i se făceau lipsite de interes. Cu toate acestea însă somnul tot nu-i venea. Începu să sară de la o idee la alta. Se gândi la mama lui și o văzu înfășurată într'o maramă ver-de și făcând plăcintă. La Jova Lăun-tarul cum a ațipit, pe urmă cum ridi-că capul, deschise gura și începu să cânte nu știu ce cântec în care se deslușeau cuvintele: „Ali dragul meu!” după aceea câteva cuvinte neînțelese, și în urmă cuvântul „a blestema”.

Cuvintele acestea i-au dat foarte mult de furcă. Pe urmă cu de-a sila s'a gândit la Ștefan al Anei cum se înecă în Sava și cum dă ochii peste cap; la vânturătoarea de după u-șe unde sergentul de stradă Ioan, cu un meșteșug deosebit scutura cutia aceea închisă în care se puneau golo-ganți pentru săraci. Pe urmă îi trecu prin minte scena cum, trecând o-dată peste niște gropi cu var, imed-iat după trecerea lui s'a răsturnat scândura și în clipa aceasta, când își reaminti de această scenă, începu să-l chiniască gândul de ce s'ar fi putut întâmpla dacă scândura se ră-s-turna cu puțin înainte; cum s'ar fi ars și ar fi putut chiar muri. În za-dar fură toate. Și când somnul îi pieri cu desăvârșire, Maria îi smulse cu atâta furie voalul acela sub care se închid ochii, se întind picioarele și se cască. În cât Jean, de astădată supărat deabinelea, nu mai voi să se gândească „la nimic”. Își aminti atunci că citise undeva, într'o carte, că dacă îi pieri cuiva somnul, ea să poată adormi trebuie să numere. Și el spre a-și alunga gândurile, cu toată seriozitatea, începu să numere de pa... ar fi fost casierul lui Ga-vanoff; când ajungea la o sută în-tindea un deget și par'că i se părea că trebuie să ție exact secoteala până la câte a numărat. Când a ajuns pâ-nă la vreo mie și somnul ca un fl de plapomă grea, moale și gală începu să se aștere peste el, Jean mai simți că i se destramă ceva în creier și adormi.

Când se deșteptă din somn, afară de mult se luminase de ziua.

Pe sub fereastră se auziră voci însoțite de răsete. Își aminti sce-nele din ajun, fu apucat de un tremur și în clipa aceea o schimbare se operă în gândurile lui. Se recule-se un moment și se întrebă ce are: „Are haz!” își zise el în sine, iar cu glas tare ca și cum ar fi vorbit cu cineva: „Ei și! Sunt eu vino-vat? Dar ce-i cu femeia asta? Dim-nezeu! să-mi vie în ajutor! De cine mi-e frică?”

Apoi începu să se îmbrace în gra-bă, voind prin aceasta să se înșele pe sine că este calm. Ba începu chiar să și fredoneze și când fu gata și eși afară, deodată inima începu să-i bată cu putere ca unui mînz cu gâtul lungit care, cu atât

mai mult sburdă cu cât îi întinză mâna să-l momeste. Nică n'apucase bine să iasă afară și uitându-se în parc, o și văzu însoțită de bărbatul ei și de fetiță. Lângă ei aștepta căruța. Bărbatul ei era cu un picior pe scărișoara căruței.

Jean nici n'avu timpul să-l privească bine și el de sub coviltir făcea semne de adio soției sale și fetiței. Trăsura plecă. Ele două steteau singure în mijlocul drumului. Jean oftă și parcă o piatră i se ridică de pe inimă. Își luă inima în dinți: „Ce o fi să fie!” își zise el și se duse în spre ele.

De regulă e foarte greu să reînnoiești o cunoștință obișnuită, dar o cunoștință cum era asta! Când nu te-ai văzut cu cineva de multă vreme și nici nu ești cu el cine știe ce prieten, nu știi cum să începi și ce să-i spui ca să-i arăți că te interesează de el. Firește că e greu! Din această cauză s'au născut întrebările banale: „Când ai venit? Când pleci? Dă-mi o țigară!” Dar să reînnoiești o cunoștință ca asta?! Cu ani în urmă să faci dragoste cu o copilă și s'o întâlnești după ani de zile — femeie; să-ți amintești sărutările de atunci și să le dai însemnătatea celor din vârsta de acum, dacă nu altceva tot însemnează că în chip cinstit tot ai pentru ce să te turburi! Oh! de s'ar începe odată și pe urmă ce o fi să fie!

Jean își potrivea fața cu surâsul acela obligatoriu, își scoase pălăria cu oare-care stângăcie și întinzând mâna îi zise:

— Bine ați venit doamnă!

Doamna la început se dădu îndărăt, se înroși până la urechi, strânse în grabă mâna lui Jean și cu totul surprinsă răspunse la salutul lui cu o sinceritate caldă.

Jean respiră.

— V-am văzut încă de aseară, când ați sosit.

— Văi, și n'atți venit?

— Să vedeți!... M'am gândit... Cum să vă spui?... Abia sosiserăți, erați obosiți de drum; pe urmă, domnul acela... Știți pe domnul acela... nu-l cunosc...

Și Jean arătă cu mâna în spre partea în care plecase căruța.

— Pe bărbatul meu? — Și doamna se roși din nou. — D'apoi v'asți fi prezentat eu!

— Așa... Da!

Urmă o mică pauză.

— A... Nu știu ce am vrut să zic!... Da! Alți mai fost vre-odată pe aici?

— Nu!

— Nu cunoașteți nic isvoarele, nici băile?

— Ba da, am fost azi dimineață cu Tuia. Și doamna mângâind fetița:

— Cumnata mea!

— Așa!

Jean, ca și cum era dator, mângâie la rândul lui fetița, care râdea cu sfială.

Tăcură din nou. Lui Jean i se păru că nu-i de loc potrivit să stea numai cu ele amândouă în mijlocul drumului. Tocmai atunci locotenentul Vasilevici, însoțit de funcționarul poștal, trecu pe lângă ei. Locotenentul se uită îndrăzneț la femeie, pe urmă la Jean, căruia într'un mod fin și așa zicând, „șirengărește”, îi făcu un semn cu coada ochiului și se îndepărtă.

Jean se turbură din nou. Scoase ceasornicul.

— Nouă.

Scoase și ea ceasornicul.

Oh, și ce micuț era degetul pe care l-a întins ca să deschidă căpăcu!

— Voiți să vă plimbați sau să vă duceți acasă?... Adică... știți...

Și Jean dădu din cap, ca un om care se hotărăște la ceva:

— Poate că vă incomodez?

— Nică de cum, zise doamna cu naivitate, și pentru ce ne-ați incomoda? Dacă voiți, mergem împreună! D-voastră care cunoașteți localitatea, o să ne conduceți. Să mergem Tuia!

Copilul ca copil, căsca gura în

dreapta și în stânga. Se apleca și culegea flori. Porniră pe alea principală, alea cea largă și convorbirea începu să devie mai animată.

Acuma Jean, în sinea lui, se mira și nu putea să-și dea seamă că de ce adică îi era așa de frică de întâlnirea aceasta? Vorbea cu ea fără nici o sfială. Îi arătă, rind pe rind, isvorul cu un fel și cu celalt fel de apă.

Îi arătă pe vizitatori. Îi povestea despre medicul băilor, căruia îi zicea: „vrăjitorul de friguri”; pe corespondentul ziarelor rusești, cu ochiul de sticlă, incredintându-l că singură nici odată n'ar fi putut băga de seamă: „De loc, dar de loc nu se observă”. Întâlniră și pe Sretan piatraru, care e renumit numai pentru că zilnic bea câte patruzeci de pahare cu apă și șeade câte un ceas și jumătate în bazinul cu apă rece. Și în această convorbire el se simțea așa de bine ca un om care dintr'odată se bagă în apă rece și pe urmă simte căldură pe din năuntru. Căldura începu să devie înăbușitoare.

Din dreapta alei o potecă îngustă ducea într'un tufiș răcoros, unde se vedea o bancă.

Doamna își desbrăcă fișul cu care eră înfășurată și-l dădu fetiței.

— Tuio, du-te de pune fișul ăsta pe pat și te înapoiază! Te așteptăm aici! — Și ea arătă cu degetul banca și tufișul. Iar ei amândouă, fără să scoată vre-o vorbă din gură, veniră lângă bancă. Ea se așeză la mijloc, Jean la margine de tot.

Jean simțea că ar avea ceva să-i spue, să-i vorbească mult, dar i se părea că gura îi este astupată cu plumb și pe deasupra pecetluită cu o pecete îngrozitoare pe care erau scrise cuvintele: onoare, familie...

Îndată însă alungă cu hotărâre aceste gânduri, își făcu o țigare, o aprinse și din nou convorbirea își luă cursul ei firesc. Vorbiră despre băi, despre oraș, după care tăcură din nou un timp ceva mai îndelungat.

Din când în când, lui Jean îi veneau în gând diferite anecdote și povestiri hazlii care l'ar fi scos din încurcătura tăcerii; însă el prefera să tacă de teamă să nu întrerupă starea aceea, de și nu tocmai prietnică ori cum plăcută, prin stăpânirea de sine sub care se ascundea ceva asemănător cu o încredere discretă și o măturie plăcută.

După cum îi era însă frică să facă cel mai mic pas pentru reînnoirea vechii lor prietenii din copilărie, tot așa nici nu voia să sape vre-o prăpastie pe care apoi să nu fie în stare s'o treacă.

Și așa stând pe bancă alături de ea și prezența ei procurându-i nu știu ce gădilătură plăcută, el credea că este un martir care se sacrifică pe altarul cinstei și onoarei; ceea ce-l măgulea și îl făcea să fie mândru de sine însuși.

Dar tocmai faptul acesta că intenționat el și-a pus în gând de a sta în rezervă; ceea ce-l zadarnică stăruință de a se convinge pe sine că ea fiind femeia altuia, el nu se poate gândi la ea fără a fi un criminal; tocmai faptul acesta îl îngreuiă și mai mult poziția lui față de dânsa; îl făcea să se turbure tot mai mult și să-l aducă aproape la desperare.

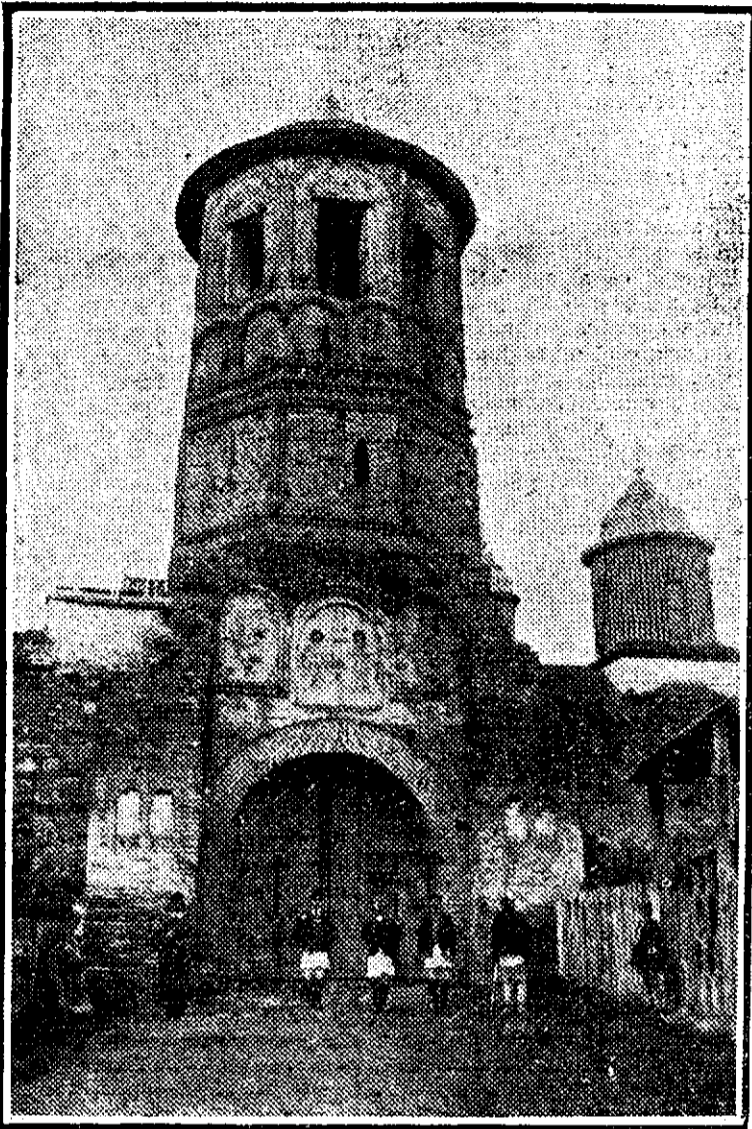
Cu încăpățănare căută un alt subiect de convorbire, dar nu putu să găsească.

Starea deveni insuportabilă. Locotenentul încă odată trecu pe dinaintea lor și în acest moment. Ca-tanicul, funcționarul poștal și toți ceilalți se uita la el, îi surâd semnificativ; vorbesc ceva încet și cu o nua se pocnesc peste pantalonii.

— Ori-ce! Ori-ce! se gândea Jean, Numai să nu tăcem.

După aceea se apropie de ea și se așeză pe bancă foarte comod. Cercul acela de fier care-l strângea i se păru acum că i s'a luat de pe piept și de la gât. Se întoarse puțin. Chiar

VEDERI DIN TARĂ

Mănăstirea Brebu din jud. Prahova

și căscă—și din nou își dădu frâu liber:

— E un adevărat cuptor! Vara mie îmi plac foarte mult hainele subțiri, subțiri de tot. Dar cine să-și aducă la băi tot confortul necesar?

În clipa acela Vasilevici se întoarse singur pe potecă și din nou aruncă asupra femeii o privire severă. Jean făcea eforturi ca să poată continua până la capăt pe calea pe care o apucase. Și la rândul lui se uită încrunțat la Vasilevici căutând însă să pară calm, pe urma continuă din nou:

— Iarna e de preferat, credeți-mă! Este adevărat că omul e expus puțin la răceală, dar nici așa... e de nesportat.

Și Jean își șterse cu mâna sudoarea de pe obraz.

— Ați dejunat? Nu... de sigur... ați vrut mai întâi să vă faceți cura. Doamna pricepu rostul întrebării lui Jean.

Ea însăși se desmetici și oare-cum dispusă de tonul lui Jean, zise:

— Nu, ferește că n'am dejunat. Dacă voiți am putea!

Intr'acestea sosi și Tuia.

— Haideti!—zise doamna. Haț și d-voastră cu noi! Lapte am destul, am luat mai mult crezând că și Mladu va lua dejunul cu noi. Dar el n'a luat de cât o cafea turcească. Să mergem!

— Nu refuz, zise Jean cu multă siguranță în calmul lui. Sunt convins că cafeaua d-voastră va fi mai bună de cât aceea de la crăciună... ultimele cuvinte i se păreau că sunt ridicule și Jean râdea „ha, ha, ha!”

Și cu asta porniră. Amândoi simțeau că au găsit, singurul *modus vivendi*, dacă nu și cel mai potrivit.

Jean eră acum atât de stăpân pe sine, în cât până și la față părea schimbat. Mergea alături de ea, nepăsător, lărgind pasul și crescând, ceea ce nu stă în obiceiul lui.

Iar în forul lui interior se simțea stăpân pe sine și mulțumit, ca un om flămând care, în loc de stridii, raci și clătite, a pus mâna pe o bucată de friptură de miel. „Să continuiam numai așa” se gândea Jean, și atunci nu se va putea turbura nici liniștea mea și nici a ei!”

(Va urma.) Trai. de Constante

ZADARNIC E

— După W. Goethe —

... Și te-am pierdut pe veci iubit!
Eu nu mai știu ce te-ai făcut.
Dă-n minte mult mai viu și chipul
Ca n'ori-ce vremuri din trecut.

Precum în zorii dimineții
Zădarnic câtă călătorul
Să vadă ciocârlii rare
Deasupra lui își cântă dorul,

Tot astfel că, privind ori unde
Te chem cu drag ca și-alte dăți,
Dar nici o voce nu-mi răspunde.
Zădarnic e, tu nu te-arăți!

Mihail I. Procopie

Ilustrația noastră colorată

Tragicul accident de automobil de lângă Târgoviște

Încă un accident care a făcut o victimă omenească, este de înregistrat pe scama automobilului.

Săptămâna trecută, în apropiere de Târgoviște, automobilul d-lui Bechianu din București, s'a răsturnat într'un șanț. D. și d-na Bechianu, și arendașul Mihailidi, care se aflau în automobil au căpătat rănii destul de grave. Adevărata victimă a fost însă șoferul, care a fost scos mort de sub vehicul.

Ilustrația noastră colorată din prima pagină, reprezintă momentul tragicului accident.

Ș E I N A

Roman original de I. ANDREI

— URMARE —

Cei mai pasă lui de palavrele înșirate fără rost, când nu puteau servi la nimic.

Intr'un târziu se mai desmetici din toropeala în care căzuse, și cu o voce stinsă, întrebă:

— Ei, acum ce crezi că-i de făcut?

Ghiță răspunse:

— Eu cred că să nu faci nici o zarvă. Să mă lași pe mine să cercetez tainița aceea unde trebus să fie dusă duduca, căci nu se poate să mă fi înșelat urechile.

— Bine dar ce rost are țipetul acela acolo în bec, zise Dinulescu. Cine a putut-o duce și pentru ce?

Ghiță îl privea tăcut, dar în ochii lui se putea citi o bănuială întemeiată a presupunerilor lui de mai înainte...

— Ehe!, cucoane lorgule, d-ta nu știi încă nimic de ce sunt în stare îndrăciții ăștia. N'ai trăit între dânșii și îi cunoști foarte puțin.

— Ei, care trăesc de atâția ani cu dânșii am aflat multe din ale lor și mai ales că le cunosc limbă, am toate ocaziile să-i ascult. Ei nu se feresc de mine, căci așa idiot cum mă cred, mă pot introduce ori când și ori unde fără să bănuiască măcar. D-ta ai crezut că așa ușor ai să o scoți pe duđuia Șeina din mâinile lor? Vei avea mult de lucru cu tădăl ei, pe care îl știi că e de habotnic, și apoi cred că mai curând ar prefera să o știe moartă de cât să o piardă în mâinele d-tale.

Dinulescu asculta tăcut vorbele acestuia om și vedea bine că are multă dreptate.

— Iși dădea seamă că făcând gălăgie nu va ajunge la nici un rezultat. Ba, din contra, în împrejurarea aceasta trebuia să fie cât se poate de prudent. Apoi el, care era promotorul acestei grozave catastrofe, mai putea acum să se mai intereseze de dispariția scumpului lui, când nu știa încă ce se va face cu el.

Dacă ea, în adevăr ar fi fugit de acasă, unde putea să se ducă, mai ales în timpul acesta, și cu aceste gânduri își frământa mintea trudită. Dacă mai înainte de a veni Ghiță mai punea în cumpănă sinceritatea bătrânului, acum era sigur că era o înșcenare; dar cu ce scop, și tocmai acolo pe câmp?

— În odată strămtă, cei doi oameni se priveau, tăcuți, și în liniștea cea înconjură, gândurile lor încurcate se străduiau să rupă vălul des ce se așezase de odată peste această dispariție.

— Apoi Ghiță păși încet în spre ușe, lăsând pe Dinulescu cufundat în gândurile lui triste. În prag se întoarse și îi șopti încet:

— Să nu mai aștepti. Când voi putea, îți voi aduce răspuns ce am făcut și dispăru în noapte.

La răsărit, o lumină străverzie se trudea să risipească întunerecul nopții adânci, iar o goarnă soldătească suna undeva adunarea.

Acel sunet metalic, în mijlocul dezastrului, picura scurt, înfiorător, în inimile celor ce-l auzea, și lăsa aceiași senzație ca și țărâna uscată pe cosciugul unui mort.

Din depărtare, venea până la urechile lui un șgomot înăbușit de strigăte, de comande, de zângănit de arme, care, amestecate cu un tropot grăbit, îi dădea fiori de groază.

Icoana acestei grozăvii și țipetele sfâșietoare ce auzise toată noaptea, i se infipse în inima rănită și o rodea, cum ar rodea niște vermi o rană sângerândă. Fericirea ce un moment planase asupra capului lui, fugise acum îngrozită din fața acestui dezastru.

Prin fața casei lui trecu un automobil, cu toată viteza. urma la scurte intervale de altele.

Erau autoritățile ce soseau la fața

locului, îngrozite de vestea acestei catastrofe.

Prin inima lui un fior trecu, un fior rece ce-l făcea să se cutremure, întocmai ca un criminal ce se vede prins.

O bătae grăbită în ușe îl scoase din letargia ce-l cuprinsese ființa lui istovită.

Un ofițer se arată în cadrul ușei, iar siluetele a patru soldați se vedeau prin crepusculul diminetii.

Dinulescu îngălbeni ca un mort și la întrebarea ofițerului dacă cu d. Dinulescu vorbește, el abia putu îngâna slab: „Da, d-le, și se opri nemaiputând scoate un cuvânt.

Vocea lui cădea în tăcerea odăiei fără nici un ton, ca sunetul unui clopot dogit.

Ofițerul, un sublocotenent tânăr, îi zise cu voce dulce, liniștită:

— Am ordin să vă rețin în casă, până ve începe instrucția afacerii acestei grozave, și îl învăli într-o privire de admirație, însă tristă.

— Vrea să zică sunt arestat? mai putu zice Dinulescu și căzu zdrobit pe un scaun.

— Vă rog să nu vă speriați, ripostă ofițerul, și mai ales nu luați în nume de rău purtarea șefului meu. Cred că judecați și d-tră momentul critic în care ne aflăm. Nu știe nimeni ce să creadă, și apoi, ori-ce minte, în împrejurări de aceste se rătăcește.

Ofițerul eși afară, vorbi ceva cu soldații, apoi tăcut intră în odăie și se așeză pe un scaun. Dinulescu, privea perdut prin geamul ferestrei la zori zil: ce începeau să se arate și mașinalicește fuma din o țigare.

Intr'un târziu, se întoarse către ofițer, și-l întrebă încet:

— A ars mult?... Sunt victime?

— Și când i se răspunse că târgul e nimic și totul și că până acum, s'au găsit cincisprezece morți, din ochii lui negri țâșni de odată un torent de lacrimi și într'un hohot de plâns își prinse capul în mâni. Deși lumina de afară risipise în deajuns întunericul din casă, lumânarea încă tot mai ardea în sfeșnicul ei mare.

În tăcerea odăiei nu se mai auzea de cât sfârșitul ei domol și sughiturii. Inecate ale acestui nefericit, care își văzuse de odată nimicite toate speranțele, toată fericirea lui visată atâta timp.

Ofițerul scoase o țigară, o aprinse la lumânare, apoi după ce o stinse puse sfeșnicul la loc și se așeză tăcut pe scaunul lui, respectând durerea mută a acestui erou nefericit.

XVI.

Era ora zece dimineța. Soarele, cu razele lui reci, învăluia ruinele negre, încă fumegânde, cu o durere ce se vedea în ori-ce sclipire a lui, ca și lumina unei facle reflectată pe fața unui mort.

De sub dărâmături se mai scoteau cadavrele celor ce căzuse victime victoriei lor fără rost. Erau negre, carbonizate, mutilate oribil; iar printre zidurile despuiate mișunau oameni palizi, murdari de fum și plângând.

Din când în când câte un țipăt disperat spinteca tăcerea sinistră ce plutea greoi, și de sub dărâmături se mai ivea vre-un cadavru purtat pe brațe de soldați.

Prefectul, ofițerii și medicii veniți dela Tecuci priveau mișcați până la lacrimi acest tablou înfiorător. Această catastrofă grozavă, săvârșită într'un moment de rătăcire a minții omenești. De pe dealuri, curgeau la vale escortate de soldați călări, convoiuri de țărani, legați în șiruri lungi ce coborau tăcuți, supuși, înspre târgul acesta, prefăcut în cimitir.

Se strecurau domol printre ruine, și pe fetele lor desmeticite abia acum se așterea grozăvia faptei lor salbatice, prinite.

Se procedă cu energie la o anchetă sumară, dar nu se putu lămurii ni-

mic, căci acești nemernici, cuprinși atunci de un instinct pe care nu și-l puteau defini, se uitau zănatice în jurul lor și cu o ridicare din umeri răspundeau respical: „Nu știu”.

Și era cel mai curat adevăr, acel „nu știu” al lor...

Tăbărăse asupra acestor nenorocii, ca niște lupi setoși, fără nici un motiv. La început, coprinș de indignare pentru insulta omului pe care-l sărbătoriseră, dar mai pe urmă de o beție, de o poftă uricioasă de a jefui, cum se întâmplă de multe ori când gloata-i mănătă fără nici o țintă.

Se dădu ordin să-l aducă la primărie și pe Dinulescu, fiind convinși că numai de la el se va putea căpăta o noțiune mai clară, după care să se urmeze ancheta.

Dinspre spital venea întovărășit de ofițeri, Dinulescu.

Nu mai era omul tanșos, drept, cu privirea rece, liniștită. Era un îmbătrânit, gârbov, care își purta povara grea pe spetele încovoiate, și cu mersul nesigur, pășea alături de însoțitorul lui.

Ochii lui obosiți priveau cu groază ruinele printre care se strecură, și inima lui zdrobită sângera la vederea acestor nenorocii ce mișunau perduți.

Când trecea pe lângă ei, privirile lor tăioase îl dureau și i se infingeau în inimă ca ascuțișul unor săgeți veninoase.

Acești inși păreau niște hiene, ce tăbărăse noaptea într'un cimitir.

Cum se apropie de podul pescăriei, ce rămăsese neatins de foc, se opri în loc tremurând.

Pe o margine și pe alta, abea lăsând un drum îngust, erau așzate, unul lângă altul, cadavrele victimelor scoase.

Erau învelite pe cap, dar el părea că le vede cu ochii lor sticloși fulgerându-l, și se cutremură.

Urechile începură a-i văji și perdut ca într'un haos întrebă la voia întâmplării:

— Ce sunt aici??

Ofițerul îi înțelese zbuciumul sufletului și luându-l de braț, trecu cu el mai departe fără să-i răspundă.

El, în urmă, în neștire, abia tăbărându-se, și ochii lui măriți priveau cu frică înapoi, ca și cum morții l-ar fi alungat, l-ar fi luiduit.

Când ajunse la primărie, în fața acelor oameni care-l așteptau nerăbdători, privirile lui se plimbuu zănatice de la unul la altul, fără să poată măcar deschide gura înclestată.

Se lăsă să cadă pe un scaun, și după ce se mai liniști, se începu interogatoriul. Un interogator lung, chinuitor, în timpul căruia se văzu nevoit să-și desvelească cea mai ascunsă cută a sufletului lui d. visător, spre a-și scoate nevinovăția la iveală.

Istoriș toată dragostea lui pentru această fată, și nu ascunse nici chiar suma de bani pe care acest suflet nobil i-o încredințase ca să-și vadă visul împlinit.

— Și când, d-lor, mă simțeam dator— urmă el cu glasul trist — să o fac să ia și dansa parte la bucuria triumfului acestui copil zămislit de fantezia minții mele chinuite, dar înfăptuit cu sprințul ei de mamă, atunci totul mi se năru de odată, ca și cum o fatalitate m'ar fi pândit pas cu pas să mă zdrobească. După cum se știe, anunțasem un al doilea sbor, în care vroiam să o ia în năclă și să o arăt lumii. Să-i spun că numai cu ajutorul ei am reușit să-mi vad opera realizată, dar am așteptat până seara și ea nu a mai venit. Nici omul cu biletul, prin care o anunțam să vină, nu s'a mai arătat și asta mă neliniști, căci nici un moment nu m'aș îndoi de credința lui. Era aproape noapte, când lumea nerăbdătoare începu să vocifereze. Nu am avut ce face și am promis sborul pentru a doua zi, crezând că se vor înmăști, și voi putea afla cauza nevenirii ei. Dar nu s'a înfăptuit precum gândisem. Lumea pe care o atâtasem cu sborurile mășinii mele, pușse stăpânire pe fiin-

ța mea, și din vociferările ei înțelese sem că a doua zi trebuia să-i satisfac curositatea, riscând, altfel, cine știe ce neplăcere. Seara nu am putut aflat nimic, căci la casa bătrânului era întuneric peste tot. Am așteptat toată noaptea, crezând că se va întoarce măcar omul ce trimisese cu scrisoarea, dar în zadar... El nu s'a mai arătat nici acum, parcă ar fi intrat în pământ. Când am eșit arși la hangar, numai să mă achi de făgăduiala ce dădusem alaltăieri, și am scos mașina afară, deodată mă pomenesc cu tatăl ei, și încă cu câțiva evrei, că mă apostrofează, și îmi ceră socoteală de fiica lui dispărută. Ce a vroit bătrânul să înțeleagă prin manifestarea ostilă ce mi-o făcea și ce plan o fi năruit, nu știu. Știu atât, că se încuise deodată în căderă sub ochii mei, și apoi deodată, acea mulțime enormă se revărsă ca o apă năprasnică asupra târgului. M'am pomenit, aproape fără să știu, acasă la mine, unde încă auziam larma grozavă, și nu am mai eșit de cât acum, când mă văd arestat.

Tăcu și își piecă capul, ca un condamnat care-și tremăia spovedania. Părul lui negru, ciufulit, îi căzu pe fruntea mare lucie, iar ochii obosiți, adâncii în cărcănele lor vinete, își luară expresia tristă, întrebătoare... Ști oamenii aceștia, care așteptau de la el un indicu, o desvetire a unui colț măcar din zăbranicul ce acoperea această afacere, rămăseră consternați, desamăgiți în socotelele lor de mai înainte.

— Nu, d-le Dinulescu, nu te crede arestat, îi zise procurorul... Și apoi nu poate fi nici un motiv pentru așa ceva, ci te rugăm ca în interesul instrucției și pentru limpezirea ei, să ne dai tot concursul. Apoi văd că și d-ta ai tot interesul să afli... S'a făcut unde a dispărut fata despre care ne vorbești, și mai ales tatăl ei.

La auzul acestui din urmă cuvânt, Dinulescu tresări.

— Cum, nici tatăl ei nu se știe unde e?

Procurorul îi răspunse: — Sigur că nu. Odată găsit el, afacerea se va putea limpezi mai iute. Dinulescu plecă din nou capul și cu un oftat lung îngână: „Mizerabilul” și tăcu.

Era gata să-și spună bănuiala, dar își aduse aminte de promisia dată omului lui de credincios, și apoi căpătase o mare încredere în spusese lui.

Nu se mai îndoaia acum că bătrânul, în grija de a-și salva fiica să nu cadă în mâinile lui, plănise o înșcenare, ca să-l pună în încurcătură.

S. începură apoi lungile cercetări a acestor sute de țărani cărați în pripă, dar nu se ajunse la nici un rezultat mai precis. Toti răspundeau aproape la fel cu o ridicare din umeri, cu o băguială confuză, și în colo nimic.

Fură opriti doară acei la care se gărise lucruri de furat.

Instrucția mergea încet și nehotărâtă, căci nu putea fi vorba de o revoluție, pregătită de capi și sfinici, ci aveau în fata lor mai mult niște nenorocii anucați de odată de o rătăcire a minții lor șovăelnice, și prefăcuți în bestii.

Și apoi, magistratul nu putea înțelege cum a perit bătrânul cu cei câțiva evrei cari începura scandalul.

Se făcură cercetări printre morți, printre răniți, dar în zadar... Părca că-i înghițise pământul, și de topit, doară nu s'au topit!, esclama adesea procurorul.

A se citi urmarea în „Universul Literar” care va apare Duminica viitoare.

SFATURI CASNICE

Cum se face ceara pentru scânduri. Pune cenușe de lemn într'un săculeț și fierbe într-o tingire cu apă. Lăsa aceasta strecoară și pune înăuntru câteva bucați de ceară gălbună. Mai fierbe-o până se tobește ceara. Acest lichid îndinde-l pe scânduri când este încă caldici. După ce se va usca, freacă scândurile cu o perie până ce prind lustru.

POVESTIRI ȘI LEGENDE

DOCHIA

In vremea veche, veche de tot, multe lucruri nu erau rânduite cum sunt azi.

Așa, de pildă, lemnele de foc ori de acareturi, când oamenii aveau nevoie de ele, veneau din pădure singure în curtea omului. Cum? Se ducea creștinul de le tăia, uneori de la pământ, alteori — fiind zăpada mare cât casa și omul mergând pe scrociob — le tăia din fața zăpezii. Pe urmă... să-ți vază ochii, măicuță: femeie, târșuri, cosorobi, căpriori, lemne de toată mână... o și pornia în pripă, la drum, târș unu după altul și netrase de nimeni, soși în curtea omului, care le tăia, înainte de a veni el din pădure.

Tot pe atunci esoacrele se purtau mai rău de cât azi cu nurorile.. iar lunile anului erau cât una și alta, deopotrivă de mari și... odată ce da primăvara, era dată: nu mai vedeai zăpadă cu ochii.

Azi, mare maică, s'au schimbat toate astea și... știți cine e pricina? Ia, o babă cicălitoare și rea, rea de mama focului, pe care o chema Dochia.

Și uite cum:

A pus-o păcatul de s'a dus și ea odată la lemne în pădure. A tăiat ce-i trebuia și, când să plece târșurile și copacii întregi acasă, cum li e ra meșteșugul, Dochia n'are de lucru? O îndeamnă Ucigă-I-toaca de se suie pe un lemn s'o ducă și pe ea acasă, pe semne îi era lene să vie pe jos.

— „Așa?” a strigat lemnul, sărind în sus, și cu el odată, toată pădurea a început să urle. „Nu ți-e rușine femeie? Dacă așa v'ă e vorba d'aci înainte n'avem să v'ă mai venim singure în curte! Până nu te-i hătupi cu spinarea, tu și cu tot neamul omenesc, să ne face-ți crosnie or să ne duce-ți târș, or să puncti boi și cai, pe noi, n'aveți să ne mai vedeți urnite din pădure! Ai înțeles? Ies?”

— Cum asta? — zise Dochia amărâtă.

— Chiar așa! Fă bine de ne cară cu spinarea, or adu boii de ne iea d'aci!”

Și uite așa, oameni buni, din pricina Dochiei, se canonesc oamenii așa de mult azi cu lemnele, că, să nu fi fost ea, te-ai pomeni și azi cu lemnele că-ți vin în curte.

Acu, să nu uităm vorba, că tot am început-o. Nu-i era destul Dochiei de amarul ce cășunase ea pe capul lumii cu lemnele? Nu-i era destul că toți o urau de moarte? De ce se ținea ea tot de rele? Că, uite, avea o noră în casă și totdeauna o bătea și o cicălea, de-i venea bieteii femeii să-și ia lumea în cap de răul babei.

— „Lasă, puică, nu te mai năcăji fi zicea bărbatu-său, fecioul Dochiei, — „mult a fost, puțin a rămas: o să vie primăvara și mama o să plece d'aci cu oile la munte”.

Dar Dochia le-a priceput gâdul și ca să facă noră-sii viață și mai amară, i-a zis:

— Ia ascultă, fetică, du-te de-mi adă o chită de violele ca să-mi trec vremea cu ele.

— Păi de unde să iați acu în Făurar?

— De unde-i ști. Alminteri e vai de capul tău! Biata creștină a plecat prin câmp și prin pădure să caute violele... Degeaba.

Dacă vede așa, se sue pe un munte și acolo zărește la un foc mare 12 voinici, unii mai tineri, alții mai bătrâni, cari nu erau alții de cât cele douăsprezece luni de peste an.

Le spuse pricina ce-o ducea acolo.

— „Lasă, neică, nu mai plânge” o mângăie Martie. Și cât ai bate în pahle, voinicii așa luă locul în Făurar, se topi zăpada, infrunzită arborii și răsăriră violele din care rulea și biata noră și dose Dochiei.

Soacra văzu vioarele, dar tot nu se urni d'acasă.

— „Ascultă, femeie!” — mai zise ea noră-sii — „du-te de-mi adă un coș de fragi, că mi-a venit poftă!”

Să se mai împotrivescă viespeii de soacră, n'avea chip. Pleacă iarăș plângând și blestemându-și ceasul în care văzuse lumina zilei, după fragi. Da, unde s'a pomenit, s'a văzut și auzit așa lucru în Făurar?

La mijloc de cale, însă, norocul ei, se întâlnește cu sfântul Petru.

— „De ce plângi, fetico?”

— „Uite moșule” — zice nora, sfântului, un unchiș cu barba albă colilie — „am o soacră rea nevoie mare și n'ia trimese acu'n Făurar după fragi. Unde s'a mai pomenit?”

— Ea s'a pomenit — zice Sfântul, căruia i se făcuse miță de biata noră. „Uite, du-te în piscu ăla, că acolo-s fragi destule”. Și-i arătă un pisc spre soare răsare. Pe urmă se roagă Sfântul lui Dumnezeu și ca prin minune, face acolo fragi. Biata femeie se duse și, când le văzu se cruci, ba începu să și plângă de bucurie. De unde să hănuiască ea că sfântul era unchișul cu care se întâlnește și că el făcuse minunea?

Luă fragile, le duse Dochiei, dar asta nici cum nu se urni din vatră.

La vre-o două-trei zile iar se răfoste pe noră-sa.

— „Ile!, hă!, fetico! Știu eu că voi să scapi de mine, da, până una alta, du lăna asta la gărlă și spal-o până-i face-o albă!”

— „Cum s'o fac eu asta? E cu puțință? — strigă și acum noră-sa.

și plânge de sare cămașa după ea”.

— Cum îi ști!

Și-o toiegește creștina la gărlă. Freacă lăna două săptămâni încheiate, dar nu e chip să se albească.

Într-o dimineață o găsește acolo Sfântu Petru.

Abătea femeia de mâna morții pe lână, tot șecotea c'o albi-o. Degeaba. Cum pune însă Sfântul mâna pe lână, par'car fi fost albă de când lumea!

Rugase pe Dumnezeu și o albise, dar blestemase și pe Dochia să se prăpădească așa cum nu s'a prăpădit nimeni până la ea.

Dochia când vede lăna albită și mai vede și vremea bună, n'are ce mai aștepta.

Iși iea oile și se cărăbănește cu ele spre munte. Flăcăul Martie, de care par'că v'ă mai vorbit, măicuță, îi eși înainte.

— „Nu te duce d'acu, Chirdosio, că e prea de timpuriu”, — zice el.

— Ași! A venit Martie, ce-mi mai pasă?

Se îmbracă cu nouă cojoace Chirdosia și se duce cu oile în munte.

Acolo n'are de lucru? Incepe să joace de dudua pământul și să cânte:

— „Ha! hă, Ha! ah, Ha, ha, ha!

„Că mi s'a dus Făurel...”

Pe urmă? Foc și pară s'a făcut Martie, când a auzit vorbele astea: „D'astia mi-ai fost Chirdosio? Stăi, că-ți arăt eu!”

S'a plâns lu nașu' Dumnezeu și Sfântulețul i-a dat voie să pedepsească pe babă cum o ști mai bine. Aoi, — „Dă-mi, măi frate”. — zice Martie către Făurar „dă-mi vre-o câte-va zile de-ale tale”.

Și i-a dat; d'ăia are Făurar acu, mai puține zile de cât lunile alealte. Și unde s'a pus, maică, p'o sloată, p'un vitor și o ploae de par'că turna cu găleata.

Dochia o s'feclise. Ce să facă? a început să lepede cojoacele că se îngreunaseră de ploae, în ziua dintâi un cojoc, a doua altul, a treia altul, până la a noua, când a lepădat și pe cel din urmă cojoc.

A odat-o până la pielea... Pe urmă ține-te până. A dat Martie un ger strâșnic, de a înghețat acolo scuf, și boba și oile ei.

Și numai așa a scăpat biata noră de un bărbat și un bătrân... Iar fetico... cum nu vine în lumea noastră de s'ne-nțele și cicălitoare, să fie zicea Dochiei,

Acu, cică, într'un munte,—poate-i fi văzut d-ia, maică, la Rucăr, că acolo audică este o femeie de piatră, un steiu—făcută dintr'un tot—și, împrejură-i, tot de piatră, o turmă de oi. Aia e baba Dochia cu oile ei.

Din stânca aia țășnește apă.

Chirdosia a trăit, ci-că cu mult mai înaintea zaverii ălei mari, de mult, cam pe vremea când Traian împăratul a făcut podul de la Turnu ca să aibă pe unde trece zăhaneaua în țara turcească.

C. Rădulescu-Codin

75 FEMEI CRIMINALE

— Notite istorice și portrete —

Originala lucrare ce poartă titlul de mai sus este datorită d-nei Camila Colignof, fosta directoare a închisoarei de femei dela Plătărești. Lucrarea va apare în curând și este precedată de un studiu de psihiatrie de d. avocat Tiberiu Constant, colaboratorul ziarului nostru.

Am socotit că această operă, care conține prețioase observațiuni directe și prelungite asupra a 75 femei criminale, în care se arată de asemeni chipul cum s'au săvârșit crimele cari au adus pe aceste nenorocite în temniță, și care este scrisă într'un stil limpede și sugestiv, va interesa nu numai pe specialiști dar și pe marile nostru public, criminalitatea feminină în genere fiind puțin cunoscută. De aceea, odată cu anunțarea apropiatei aparițiuni a lucrării, dăm aci mai jos două dintre tipurile luate la întâmplare.

Tip. No. I, M. F. T.

Mică, rotundă, într-o veșnică agitație, își face impresia unei fiare sălbaticie închisă într-o colivie.

O întâlnește în atelier, unde cu o rară sârguință lucrează la alesul scoarțelor.

Din obiceiunță o înreb cum merge lucru. Ea tresare, tremură, își arată o față turbită, congestională subit, își aruncă o privire fugitivă și piezișă în care clocotesc o mie de gânduri, de poște deslănțuite și nepotolite și își reia lucrul, gândul își fuge la încercatul ei cazier și mă înreb dacă oribilul paricid care a adus-o aci a fost adevărat.

Într-o noapte de Septembrie împinsă de furia unei răzburări înspăimântătoare contra unei părinte, care nu consimțise la căsătoria ei, în înțelegere cu o mamă și un soț criminali, profitând de împrejurarea, de alt-fel obiceiunță, că cel d'antâi de abea întors de la cărciumă își maltratase soția, se aruncă asupra lui furioasă ca un animal de pradă, și pe când mama și soțul îi țin mâinele, fiica se repede la părintele său și apucându-i părțile delicate i-le smulge. Nenorocitul sucombă.

Firește nu-i place slujba religioasă, o evită chiar când poate, când nu, și este forțată totuși să asiste, pare indiferentă, plicisită și așteaptă cu nerăbdare terminarea ei, care n'a impresionat-o.

Însoțită de mica ei prietenă clevește, înjură, batjocorește și își exprimă într-o sută de feluri nemulțumirea față de administrație.

Nu-i pare rău de monstruoasa faptă și nu deplânge de cât libertatea perdută.

Inteligentă, în scurt timp a învățat carte și de atunci o mică manie o face că aproape zilnic să și scrie impresiile, destul de juste și surprinzătoare de bine exprimate.

Veșnic cap de revoltă, într-una din zile infuriată de o ușoară observațiune a directoarei, s'a încercat să o străvungă cu un enorm foarfece și, dacă împrejurările nu i-se împotriveau, de sigur ar mai fi săvârșit o crimă.

Tip. No. II Ch. B.

Căsătorită c'un bărbat bătrân a avut grijă să se înconjoare de numeroși amanți, cu care veșnic se

certa, se împăca și ducea o viață destrăbălată, ce nu era străină bărbatului ei.

Unul în decesele îi era preferit, fie că avea oare-care însușiri fizice, fie că robit de farmecile ei, îi sacrifică tot produsul muncii lei. Relațiunile lor durată nouă ani, când din cauze nu tocmai bine stabilite, femeia se hotărăște să se scape de el. La început se încercă să-i dovedească imposibilitatea continuării relațiilor invocând faptul că copilul soțului ei mărindu-se începuseră să observe relațiunile lor.

Amantul totuși voind să reîncapea pe relațiunile întrerupte, hotărăște pe Ch. să plănuiască o crimă. Ast-fel, într-o zi îl cheamă în pădure, unde după ce l'făcu să guste pentru cea din urmă oară toată beția voluptății, caldă încă de îmbrățișările pătimașe ale nenorocitului amant, cu o ferocitate înspăimântătoare, apucând revolverul ce l'ținea ascuns cu multă grijă, descarcă trei focuri în victima sa, care își dele ultima suflare.

Povestește această întâmplare cu cinism și nu-i pare rău, și o atribuie fatalității: „Așa ne-a fost scris, se vede”, zice ea.

Vicleană, lingușitoare, totdeauna gata de intrigă și pără. Rea sfătuitoare pentru tovarășele ei și nerecunoscătoare. Respingătoare la chip. Nu mă evită, din contra nu pierde ocaziunea să-mi spue cu vocea ei pitigăiată și miorlăitoare: „S'ar zice că sunteți supărată, vi s'a spus ceva rău de mine? — v'am fost desigur părătă pe nedrept”. Imi aruncă o privire nesigură, paenjenită, piezișă și cercelătoare căutând par'că să-mi răscolească întreg sufletul și gândurile.

Inteligentă, sârguitoare, a învățat cu multă ușurință carte și lucrări manuale pe care le execută cu dexteritate și delicateță fără pereche. Gata de revoltă, fără să aibă curajul inițiativei. Peste măsură ne lăcomă, nimic nu o mulțumește, lucrează ziua și noaptea în vederea unui câștig cât mai mare; setoasă de un trai mai bun este în stare să lucreze până la sleirea puterilor ei.

Casă de Sănătate

SPECIALA PENTRU

BOALE DE FEMEII

— SUB DIRECTIA —

Doctorului I. KIRIAC

Chirurg primar; șeful serv. de gynecologie al spitalei Eforiei

SECTIE SEPARATA pentru BARBATI

(hemoroide, hernii, tumori, calculi vesicale, stricturi uretrale, etc.)

Strada Sf. Ioniță 8, în dosul Teatrului National — TELEFON 2,96 —

1 LEU

CONSULTAȚIA pentru orice boală sau scoaterea unui Dinte fără durere, la Policlinica

TAMADUIREA

5, — CALEA RAHOVEI, — 5,

Discut prin Bibescu-Vodă 1

Se vindecă, radical, repede, fără durere

Nepuțuța, Onanism, Sifilis,

Boale lămești și de Femei

Spălături, Pansamente, Vaccinări,

Injectiuni cu Mercur, Sublimat,

EHRlich-606, arsenic s. a.

Se aplică tratamentul ori-cărui doctor

DINȚI

se scot, se curăță, se plombază, se pun

cu preturile cele mai avantajoase

Eliberează certificate medicale.

Deschis până la ora 10 seara

Correspondență cu provincia. 4779

INAINTE și DUPA
Intreținutarea Cremă și Pudră «LIGIA»

Pastă de d'ni 1 leu BUCOL Apă de gură 1 leu

NOUILE MARI PREMII

OFERITE DE ZIARUL

„UNIVERSUL“

ABONAȚILOR SĂI CU INCEPERE DELA 22 MAI, 1911

O NOUA VILA LA SINAIA

«Vila Luigi», construită anume pentru tragerea viitoare, pe strada I. C. Brătianu, în poziția cea mai splendidă din localitate

Un dormitor de bronz

de mare valoare, cumpărat de la Industria metalică «Marcu», Bulevardul Elisabeta, 8.

O ELEGANTĂ GARNITURĂ DE MOBILA p. SALONAȘ

din trestie exotică și malaca emailată, compusă din:
O canapea, două fotoliuri, patru scaune și o masă, cumpărate de la cunoscutul magazin Littmann, str. Lipscani, No. 3.

UN DORMITOR DE LEMN FIN

construit în marea fabrică de mobile de lemn Marin V. Ganea, șoseaua Mihai-Bravul, No. 37 și strada Șerbănică, No. 10.— Sucursala calea Victoriei, No. 107.

O GARNITURĂ DE TOALETĂ JAPONEZĂ

compusă din un armuar cu oglindă, cu despărțituri pentru rufe și haine, îmbrăcat cu stofă japoneză. Una toaletă cu marmură și oglindă din bambu veritabil. Una dormeză tapisată cu stofă japoneză. Un scrin cu șapte cutii lustruite și îmbrăcate cu stofă japoneză. Un piedestal de bambu cu vas japonez. Una etajeră de perete, de bambu, îmbrăcată cu stofă japoneză și un scaun tapizat tot cu stofă japoneză. Toate aceste obiecte sunt lucrate și executate în mod artistic de către renumita fabrică de mobile de bambu E. A. Pucher et Comp., Bulevardul Elisabeta, 15, cu sucursala calea Victoriei, 148.

JUMĂTATE GARNITURĂ MOBILĂ PENTRU INTRARE DE LEMN DE STEJAR

compusă din: Una canapea, 4 scaune, 2 marchize, 2 taburele, una masă cu geam de cristal. Toate îmbrăcate în plus fin broșat, cumpărate de la marele magazin de mobile «Compania americană», str. Carol, 74, vis-à-vis de piața cu flori, lângă hotel Dacia.

UNA SUFRAGERIE MODERNA DIN LEMN MASIV

compusă dintr'un bufet elegant, o masă patent de 18 persoane și 6 scaune tapisate, cumpărate de la cunoscuta «Expoziție Modernă» de mobile Gildener Rosenthal et Hascal, București, strada Carol I, No. 64.

- 1 serviciu de ceai pentru 6 persoane, de alpaca veritabilă, imitând argintul oxidat.
- 1 ceasornic de masa, cu o figură oxidată, așezat pe un postament aurit imitând bronzul.
- 1 pendulă de perete «secesion» cu vitrouri, având mersul 15 zile, cumpărate de la marele magazin de ceasornice și bijuterii en-gros și en-detail Frații A. et L. Roller, București, strada Smârdan, No. 35, etajul I-ii.
- 0 mașină de scris «Erica», ultima perfecțiune, care scrie vizibil în două culori, cumpărată de la Compania «Ideal». Depozitul mașinilor de scris din București, Palatul Eforiei, reprezentant Leonida Piokowski.
- 0 pendulă modernă culoarea nucului și un ceasornic pentru birou, frumos nichelat, cumpărate de la cunoscutul magazin «Ceasornicaria Colței», strada Colței, 31.
- 2 pelerine de ploae, calitatea I, portative pe ambele părți și 2 truse de voiaj, piele de crocodil.
- 2 aparate de ras «Juvenia», cumpărate de la «Compania generală», birou de informații, București, strada Smârdan, No. 29, etajul I-ii.
- 1 mașină de cusut pentru familie, de mână, calitate superioară, cu capacul de nuc.
- 1 mașină de cusut de picior pentru familie, cu suveică rotundă, de calitate cea mai superioară; coase și brodează cu cea mai mare perfecțiune. Masa și capacul de nuc. Cumpărate de la marele magazin de mașini de cusut «Compania anglo-americană», București, strada Carol No. 50, cu sucursale în Pitești și Câmpina.
- 2 frumoase fructiere bronzate, cu sticle colorate, cumpărate de la cunoscutul magazin de bijuterii Th. Radivon, Bulevardul Elisabeta, No. 8 bis.
- Un gramofon mare, perfecționat, remontabil în timpul mersului, cu diafragma de concert și 6 cântece naționale.
- Una vioară model Stradivarius, completă, cu arcuș, cutie și accesorii.
- Una harmonică de mână, foarte sonoră, cu tonuri de oțel, burduful dublu impermeabil și colțurile îmbrăcate cu metal.
- Una mandolină de concert veritabilă, italiană, în lemn de palisandru și elegant ornată cu sidef, cumpărate de la cunoscutul magazin de muzică Jean Feder, calea Victoriei, 54.

- Serviciu de bucătărie «Sirius email», compus din mai multe bucăți, cumpărate de la marele magazin A. Rechenberg et fiu, București, Lipscani, 15.
- 6 cămași bărbătești de zi, de zefir sau 6 perechi pantaloni (indispensabili);
- 6 perechi ciorapi fil d'Ecosse
- 6 batiste de olandă cu monogramă;
- 1 pereche jartiere de mătase
- 1 pereche bretele idem, care se vor confecționa după măsura câștigătorului de cunoscutul magazin de lingerie «La patru sezoane», Victoriei, pasagiul Maca, vis-à-vis de poliție.
- 2 costume de haine (saco), după măsură și alegerea stofei, cari se vor confecționa de cunoscuta croitorie Jaques Grimberg, strada Academiei, 25.
- Una bucată 19 metri pânză de inșor cu borangic, țesătură românească, cumpărată de la expoziția Casei școalelor.
- 2 ceasornice de aur pentru bărbat și două pentru damă;
- 1 ceasornic de argint rusesc pentru bărbat;
- 0 brățară de aur cu 3 diamante;
- Un inel de aur bărbătesc cu rubin; un inel de aur cu safir; un inel cu două și safir la mijloc.
- 2 ceasornice de metal marca «Sonia»
- 2 portofotografii de portolan japonez, lucrate în foc; cu flori artistice
- Un pince-nez aur 14 karate; una pereche ochelari dublé;
- 2 lorgnioane pentru damă; 12 benocluri de teatru, cumpărate de la institutul de optică «Ocularium», str. Doamnei, 27, unicul institut pus sub direcțiunea științifică a d-rului Gheorghe D. Fischer, oculist.
- Un frumos premiu pentru grădina, «Santicler», compus din un cocoș, două găini și douăsprezece pușori.
- Un curs complet de limba franceză; idem unul de stenografie, idem unul de dactilografie, cari se vor preda de cunoscutul profesor Henry H. Duployen, strada Edgar Quinet, No. 5.
- 30 casețe conținând fie-care cremă, pudră și săpun «Flora», făcute anume pentru abonații noștri.

Afară de acestea, toți abonații mai primesc în mod gratuit «Universul Literar», iar la facerea abonamentului, un volum din interesanta scriere: Memoriile Regelui Carol I.